

Politikailag teljesen helytelen!? ^[1]

Vörös legyen-e az új csapatzászló?

„A május 1-i díszszemle alkalmával Szovjet –kolóniához tartozó személyek csodálkozásukat fejezték ki, hogy a honvéd zászlók alapszíne ma is fehér. [...] Már Petőfi is vörös zászlóról emlékezett meg költészetében, és így ez már a sztálini nemzetiségi elveknek megfelelően, a nagy hagyományokkal is alátámasztható.”

A második világháború lezárása után, a *Demokratikus Honvédség* megalakulását követően a 4100 - 11.600/Eln. - 1949. számú körrendelet (Honvédségi Közlöny 10. szám, 1949. április 15.) volt az első, amely csapatzászlót rendszeresített a Honvédség alakulatai számára. Az előtte eltelt közel négy évben azonban jó néhány csapatot kapott zászlót különféle gyáraktól, üzemektől, városok dolgozóitól. Ezek a zászlók nélkülöztek minden szabványosítást, az adományozó saját elképzelése alapján „lettek megálmodva”. Ennek ellenére sok hasonlóságot mutattak. Alapszínük fehér volt, piros és zöld lángnyelvek futottak széleiken körbe, közéjük a korona nélküli kiscímer (ún. Kossuth címer) volt, babér és tölgyfaággal övezve. Méretükben mutatkoztak eltérések, jó részükre pedig - a magyar hagyományoktól eltérően - feliratokat is hímezték.

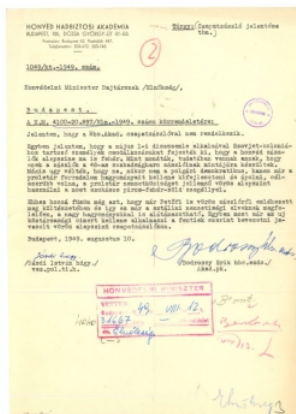
Jelenlegi ismereteink szerint 1945-től 1948-ig kevés zászlóadományozás történt. 1945 nyarának elején a még háború alatt felállított 1. honvéd gyalog hadosztály alakulatai kaptak csapatzászlókat a székesfőváros közönségétől, amelyeken még koronás kiscímerek voltak, ám a koronákat később eltávolították. A következő három évben a Kossuth Akadémia, a Petőfi Akadémia és a határvidéki zászlóalj mellett csak néhány honvéd alakulat kapott csapatzászlót. Közéjük tartozott például 1948-ban az 1. Honvéd Aknakutató Zászlóalj, amelynek zászlaja - nem számítva a Tanácsköztársaság szintén nem szabvány zászlót - az első vörös alapszínű katonai zászló volt az állandó magyar hadsereg történetében.

Természetesen a szabályozás magával vonta azt is, hogy a korábbi, immár szabálytalanul vált zászlókat ki kellett cserélni. Ezért a Honvédségi Közlöny 1949. augusztus 1-i 21. számában megjelent a 4.100 - 20.897/Eln. - 1949. számú, 1949. július 23-án keltezett körrendelet a „Szabálytalan csapatzászlók kicserélése” címmel. Ebben a minisztérium arra utasított minden csapatot, hogy augusztus 15-ig jelentse, hogy rendelkezik-e csapatzászlóval, ha igen, akkor az megfelelő-e a rendeletben előírtaknak, kitől, mikor és milyen számú HM engedély alapján kapta.

A rendeletre körülbelül 50 alakulat küldött választ a minisztériumnak. Közülük mintegy 40 rendelkezett csapatzászlóval. E zászlók egyik fele megfelelt az előírásoknak, mivel a szabályrendelet és a „körkérdés” megjelenése között eltelt hónapokban készült. A másik fele kisebb-nagyobb mértékben - elsősorban a feliratok miatt - eltért az előírtaktól.

A körrendeletre beérkezett rövid, leggyakrabban egysoros válaszok között különös figyelmet érdemel a Honvéd Hadbiztosi Akadémiáé. Ebben az akadémia parancsnoka és a vezető politikai tiszt helyettese egy mondatban közli, hogy az Akadémia nem rendelkezik csapatzászlóval. Ezután egy különös okfejtés következik a honvédség csapatzászlóinak küllemével kapcsolatban.

A Petőfi költészetét, Sztálint, szabadságharcos elődöket, proletárforradalmat és nemzetköziséget felvonultató kuszá érvelésből kirajzolódik egy teljesen új zászló képe. Ez a zászló vörös alapszínű és közepén a népköztársasági (ún. Rákosi) címer található.

Az irat hátoldalára a Politikai Főcsoportfőnökség részéről augusztus 18-án Gyopár őrnagy az alábbi megjegyzést írta: „*Túldolai javaslat politikailag teljesen helytelen. Javaslato nem fogadom el.*”

Ezzel véget is érhetne a történet, ám a történelem alakulása érdekes fordulatot vett.

Még szinte be sem érkezett minden válasz a minisztériumba, amikor a szeptember 15-i Honvédségi Közlönyben (27. szám) megjelent a 4100 - 32.663/Eln. - 1949. számú körrendelet a „Csapatzászlók kivitelezésének módosítása” tárgyában. Csupán egy dolgot változtattak meg az alig öt hónapos eredeti rendelethez képest: a „Kossuth - címer” helyére mindenhol - zászlón és szövegben egyaránt - a Népköztársaság címere került. Egy október 20-ai körrendelet pedig (4100 - 36.636/Eln. - 1949.) már arra utasítja az alakulatokat, hogy az új zászlók átvételéig „*a jelenlegi csapatzászlókon a Kossuth címet a Népköztársaság címerével kell befedni (egyszerű rávarrás).*” Lám, az Akadémia parancsnokának a címet illetően még is igazá lett...

Alig egy év telt el nyugalomban a „csapatzászlók frontján”, mert 1950. október 6-án a Honvédségi Közlöny 23. száma közzétette a 6660/Elnökség - 1950. számú körrendeletet, amely a már ismerős „Csapatzászlók kivitelezésének módosítás” címet viselte. Néhány apróbb változtatás mellett egy igen fontos is szerepel benne: a zászló anyaga vörös selyem lett. A fehér alapszínű zászlókat október 11-ig ki kellett cserélni, tovább nem lehetett őket használni. Az Akadémia parancsnokának a zászló színével kapcsolatban is igazá lett, ekkorra azonban már sem az Akadémia nem létezett a korábbi formájában, s parancsnoka Bodrossy Erik - pedig éppen megmenekülve a kivégzéstől, börtönben volt.

Akkor hát itt ér véget a történet, amelyben szerepelt egy - nyilván korábbi katonai múltja miatt félelemből is - túlbuzgó, vagy inkább jövőbelátó(?) parancsnok, és egy józan gondolkodású minisztériumi tisztviselő, akinek sorsát szintén nem ismerjük, de neve nem szerepel a későbbi katonai karrier listán.

A zászlókat aztán vígan lobogtatták a fényes szellők, egészen 1956. októberéig.

Az irat jelzete: Hadtörténelmi Levéltár 1945 utáni HM 49.225/Eln. - 1949. 3. f.)

Címkék:

[Honvédség](#) ^[3]

csapatzászló ^[4]

Kiadás: 7. évfolyam (2007) 5. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hadtortenet/politikailag_teljesen_helytelen.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hadtortenet/politikailag_teljesen_helytelen.html

[2] https://www.archivnet.hu/././images/galeria/630_orig.jpg

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/honvedseg>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/csapatzaszlo>